

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА БОТАНІКИ**

**«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН»**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної internet-конференції

26-27 листопада 2020 року

м. Харків, Україна

Харків

НФаУ

2020

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА БОТАНІКИ

МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УКРАИНЫ
НАЦИОНАЛЬНЫЙ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА БОТАНИКИ

MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE
NATIONAL UNIVERSITY OF PHARMACY
DEPARTMENT OF BOTANY

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ
ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ИССЛЕДОВАНИЯ
ЛЕКАРСТВЕННЫХ РАСТЕНИЙ
THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF THE RESEARCH OF
MEDICINAL PLANTS**

**Матеріали ІV Міжнародної науково-практичної internet-конференції
Материалы IV Международной научно-практической internet-
конференции
The Proceedings of the IV International Scientific and Practical
Internet-Conference**

Харків
Харьков
Kharkiv
2020

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА БОТАНІКИ**

**«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН»**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної internet-конференції

26-27 листопада 2020 року

м. Харків, Україна

Харків

НФаУ

2020

УДК: 615:581/.582

Редакційна колегія: проф. Котвіцька А.А., проф. Владимірова І. М., проф. Гонтова Т. М.

Укладачі: Кулагіна М.А., Романова С.В., Гордей К. Р., Смєлова Н.М.

Конференція зареєстрована в Українському інституті науково-технічної і економічної інформації (УкрІНТЕІ) посвідчення № 613 від 11 жовтня 2017 р.

Теоретичні та практичні аспекти дослідження лікарських рослин : матеріали IV Міжнародної науково-практичної internet-конференції (м. Харків, 26-27 листопада 2020 р.) – Харків: НФаУ, 2020. – 308 с.

Збірник містить матеріали IV міжнародної науково-практичної internet-конференції студентів, магістрантів, аспірантів, викладачів, науковців та практиків.

Напрямами конференції є: підготовка спеціалістів для фармацевтичної галузі; біохімія рослин; питання термінології та систематики рослин; ресурсознавство, культивування, інтродукція, збереження та відновлення біорізноманіття рослин; пошук та вивчення перспективних лікарських рослин; контроль якості лікарської рослинної сировини; технологія та контроль якості лікарських рослинних засобів, домішок до харчових продуктів, парфумерно-косметичних засобів; фармакологічні дослідження біологічно активних речовин, лікарських рослинних засобів; фармацевтичне правознавство; фармакоекономічні дослідження; ветеринарна фармація; інформаційні технології у фармації

Для широкого кола науковців, магістрантів, аспірантів, докторантів, викладачів фармацевтичних та медичних закладів вищої освіти, співробітників фармацевтичних підприємств, фармацевтичних фірм.

Матеріали подаються мовою оригіналу.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

Можливості фітотерапії у комплексному лікуванні розсіяного склерозу

Ковтун Ю.Є., Богату С.І.

Одеський національний медичний університет

кафедра фармакології та фармакогнозії

(м.Одеса, Україна)

svetabogatu.sb@gmail.com

Актуальність. Розсіяний склероз (РС) – це хронічне запальне захворювання інфекційно-алергічного генезу, що починається здебільшого в молодому віці, призводить до деструкції мієліну, проявляється ознаками багатогогнищового ураження переважно ЦНС, носить ремітуючий, рідше прогресивний характер перебігу, часто призводить до інвалідизації [3]. У світі нараховується близько 3 млн. серед дорослого населення хворих на РС, в Україні – біля 20 тис. За останні десятиліття спостерігається тенденція до зростання поширеності РС як в Україні (більше, ніж у 2,5 рази за останні роки), так і світі [3].

Досить складною залишається ситуація в Україні з терапією хворих на РС. на даний момент не існує препаратів, які забезпечують виліковування РС, все доступне лікування направлене на уповільнення його прогресування, зниження частоти загострень і полегшення симптоматики [1].

Тому актуальним є пошук та створення нових фітопрепаратів, які чинили б позитивний лікувальний ефект у хворих на РС. Крім того, фітопрепарати мають багато переваг перед синтетичними лікарськими засобами: більш природній дії, менша кількість побічних реакцій, і, що досить важливо - менша вартість сировини (у всякому разі, до моменту зняття патенту і дозволу виробництва дженериків).

Мета дослідження: пошук та вивчення лікарських рослин (ЛР) та сировини(ЛРС), активні компоненти яких впливають на різні ланки патогенезу РС.

Матеріали і методи. Ключовим компонентом патогенезу РС є аутоімунне запалення, внаслідок чого відбувається активація Т-лімфоцитів під впливом тригерних факторів, які проникають через гематоенцефалічний бар'єр, де запускають складний каскад запальних реакцій, що призводять до демієлінізації нервових волокон та пошкодження аксонів [2]. Клінічний перебіг характеризується атаками неврологічної дисфункції з відновленням, атаками, що залишають персистуючі дефіцити, і прогресуванням, що призводить до перманентної втрати когнітивного і фізичного функціонування [1].

Для пошуку та вивчення ЛР та ЛРС ми проводили пошук інформації в базі даних PubMed за пошуковим запитом «medicinal plants in the treatment of multiple sclerosis», за яким було знайдено 57 публікацій 2000 по 2020 рік з найбільшою кількістю статей у 2016 (10), 2018, 2019 (по 11).

Результати дослідження. Проведений аналіз наукових публікацій показав, що лікарські рослини досить широко використовуються у терапії РС. У огляді, проведеним Farzaei M.H.et al. (2017) [4], в який було включено лише клінічні дослідження, показали, що багато ЛР чинять позитивний вплив на перебіг РС, в тому числі *Andrographis paniculata*, *Boswellia papyrifera*, *Ruta graveolens*, *Vaccinium spp.*, *Camellia sinensis*, *Panax ginseng*, *Aloysia citrodora*, *Ginkgo biloba*, *Oenothera biennis* і *Cannabis sativa*. Проантоціанідіни, глікозиди флавонов гінкго, гінсенозіди, епігаллокатехін-3-галлат, канабіноїди були представлені в якості основних біологічно активних компонентів ЛР з терапевтичними властивостями. ЛР та ЛРС були ефективними при таких симптомах РС як спастичність, стомлюваність, нетримання сечі,

позиви до сечовипускання, ніктурія, порушення пам'яті, функціональні можливості і тремор. Трав'яні препарати в основному добре переносяться, а побічні ефекти були обмежені від легких до помірних.

Mojaverrostami, S et al. (2018) [5] в аналітичному огляді літератури зазначили, що найчастіше для лікування РС застосовують такі ЛР *Ginkgo biloba*, *Zingiber officinale* (гінгероли інгібують експресію індучибельної NO-синтетази та ЦОГ-2 в макрофагах, а також запобігають зниженню дофаміну і зниження швидкості апоптозу в ЦНС, що в подальшому сприяє протизапальній та нейропротекторній дії, що підтверджено на тваринних моделях РС), *Curcuma longa* (протизапальний ефект забезпечується наявністю куркуміна, який модулює запальний процес, знижуючи експресію різних прозапальних і запальних цитокінів), *Hypericum perforatum* (застосовують при РС як антидепресант), *Valeriana officinalis* (валеріанова кислота ефективна при лікуванні порушень сну від легкого до помірного, через що його можна рекомендувати пацієнтам із РС для усунення проблем зі сном та втомою), *Nigella sativa* (тимохінон значно пригнічує неферментативне перекисне окиснення ліпідів в тканинах мозку, посилює ремієлінізацію в ЦНС), *Panax ginseng* (гінзенозиди чинять протизапальну, антиоксидантну та антиапоптичну дію; крім того у клінічних дослідженнях женьшень сприяв зниженню втомлюваності та покращенню якості життя таких пацієнтів), *Boswellia papyrifera* (протизапальні та нейропротекторні властивості якої обертають назад когнітивні порушення у пацієнтів з РС, що є досить частим симптомом у пацієнтів з РС), *Vitis vinifera* (основним активним компонентом є ресвератрол, який проявляє протизапальні, антиоксидантні, противірусні властивості, а також нейропротекторні властивості шляхом інгібування активації мікроглії та зниженню виробництва прозапальних факторів), *Camellia sinensis*, *Oenothera biennis* [5].

Висновок. Проведений аналіз, що перспективним є розробка та вивчення механізму дії, побічних реакцій вище згаданих ЛР шляхом проведення масштабних клінічних досліджень, а також створення на їх основі фітопрепаратів, які можна застосовувати в якості додаткової терапії у комплексному лікуванні РС. Завдяки таким дослідженням, практична медицина має перспективу отримання ефективних і безпечних фітопрепаратів для успішного лікування даного захворювання, що призводить до демієлінізації, втрати аксонів, а в подальшому до інвалідизації.

Список літератури

1. Безшейко В.Г. Иммуномодуляторы и иммуносупрессоры при рассеянном склерозе: результаты Кокрановского обзора // Український медичний часопис. – 2015.
2. Сич Н.С. Патогенетичні аспекти розсіяного склерозу //Український медичний часопис. – 2012. – №2 (88). – С.130-131.
3. Чуприна Г.М., Свиридова Н.К. Розсіяний склероз: етіологія,патогенез, клініка, діагностика,лікування (клінічна лекція) // Східно-європейський неврологічний журнал. – 2016. – №1. – С.18-26.
4. Farzaei M.H. Efficacy and Tolerability of Phytomedicines in Multiple Sclerosis Patients: A Review / M.H.Farzaei, Z.Shahpiri, R.Bahramsoltani [et al.] // CNS Drugs. – 2017. – Vol.31(10). – P.867-889.

Mojaverrostami S. A Review of Herbal Therapy in Multiple Sclerosis / S.Mojaverrostami, M. N.Bojnordi, M.Ghasemi-Kasman, M. A.Ebrahimzadeh, H.G.Hamidabadi // Advanced pharmaceutical bulletin. – 2018. – Vol.8(4). – P.575–590.

Михайлюк Н.В., Костишин Л.В.	
Пошук речовин антибактеріальної та протигрибкової дії в ряду похідних N-[4-метил(41-хлорфеніл)-2-(метоксифеніліміно)тіазол-3-іл]-морфоліну Єрємін Г.О., Кобець В.М., Осолодченко Т. П.	95
Розробка нового лікарського засобу на основі БАР марени красильної Жукова М.А., Ніколайчук Н.О	96
Гидразоны камфоры как потенциальные противосудорожные агенты Загурская А.А., Нестеркина М.В.	98
Сучасна система підготовки спеціалістів фармацевтичної галузі в Україні Злагода В.С., Івко Т.І., Германюк Т.А.	100
Визначення вмісту хлорофілів та каротиноїдів у траві ельшольції Стаунтона (Elsholtzia Stauntonii Benth.) та ельшольції в'їчної (Elsholtzia ciliata Thun.) Зоценко Л.О., Кисличенко В.С.	102
Перспективи створення нового лікарського засобу на основі БАР грушанки круглолистої і ортилії однобокої Зубченко Т. Н., Морозова Т.В.	104
Лікарські рослини в терапії запальних захворювань шлунку Зубченко Т. Н., Вітко А. М., Хамрокулова Ш. Б.	105
Дослідження рідинного парфумерного засобу На основі натуральних ефірних олій. Казакова В.С., Петровська Л.С.	106
Дослідження групи H1-антигістамінних препаратів другого покоління для фармакотерапії ринокон'юнктивального синдрому Каменева О.О., Миколаєнко К. В., Лебедин А.М.	107
Розробка складу екстемпоральної суспензії для лікування алергодерматозів Кармановська Д. А., Зуйкіна С. С.	108
Особливості вирощування листкового буряка як перспективної лікарської рослини (Beta vulgaris L. Var. Cicla L. (Ulrich) Кернична І.З.	109
Проведення лабораторних занять з дисципліни «аналітична хімія» на платформі zoom Кизим О.Г., Петухова І.Ю.	111
Сучасні рекомендації щодо вибору рослинних уроантисептиків для лікування інфекцій сечових шляхів Кіреєв І.В. Жаботинська Н.В.	112
Фітохімічне дослідження трави тонколучника однорічного Ковальов С.В., Замай Д.В., Головач А.Р.	113
Перспективи вивчення рослин роду Medicago L. Ковальов С.В., Кузьменко А.В., Петюченко Ю.В., Ковальов В.М., Ахмедов Е.Ю.	114
Мікроскопічні дослідження листя лимонника китайського Ковальська Н.П., Карпюк У.В., Скрипченко Н.В., Мельник І.	116
Можливості фітотерапії у комплексному лікуванні розсіяного склерозу Ковтун Ю.Є., Богату С.І.	118
Економічні та практичні перспективи інтродукції	120